

Användning av hemlig dataavläsning i ett tvångsmedelsärende vid åklagarkammaren i Uddevalla

1. Bakgrund

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden (nämnden) ska underrättas när rätten beslutar i fråga om tillstånd till hemlig dataavläsning (21 § lagen [2020:62] om hemlig dataavläsning). Med utgångspunkt i dessa underrättelser har nämnden granskat ett tvångsmedelsärende vid åklagarkammaren i Uddevalla för att kontrollera om det, i de delar som avser hemlig dataavläsning, har handlagts i enlighet med lag eller annan författning.

Nämnden har tagit del av de handlingar i ärendet som avser hemlig dataavläsning. Med anledning av iakttagelser som gjorts vid granskningen har ansvarig åklagare besvarat frågor.

2. Rättsliga utgångspunkter

Hemlig dataavläsning innebär att uppgifter, som är avsedda för automatiserad behandling, i hemlighet och med ett tekniskt hjälpmedel läses av eller tas upp i ett avläsningsbart informationssystem. Med avläsningsbart informationssystem avses antingen en elektronisk kommunikationsutrustning (t.ex. en mobiltelefon eller en dator) eller ett användarkonto till, eller en på motsvarande sätt avgränsad del av, en kommunikationstjänst, lagringstjänst eller liknande tjänst (1 § lagen om hemlig dataavläsning).¹

Frågor om hemlig dataavläsning prövas av rätten på ansökan av åklagare (14 § första stycket lagen om hemlig dataavläsning). I ett tillstånd till hemlig dataavläsning ska det anges villkor för att tillgodose intresset av att enskildas personliga integritet inte kränks i onödan (18 § första stycket 4 lagen om

¹ Lagen om hemlig dataavläsning (2020:62) gäller till utgången av mars 2025. I betänkandet Hemlig dataavläsning – utvärdering och permanent lagstiftning (SOU 2023:78) föreslås att lagen ska fortsätta att gälla utan någon begränsning i tid. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

hemlig dataavläsning). Sådana villkor kan ta sikte på i stort sett vilka omständigheter som helst för att gagna skyddet för den personliga integriteten.²

3. Nämndens iakttagelser och bedömning

I det granskade ärendet har åklagaren ansökt om och beviljats fyra tillstånd till hemlig dataavläsning. I samtliga ansökningar har åklagaren föreslagit att tillståndet ska förenas med villkoret att avläsning ska ske på ett sådant sätt att det innebär minsta möjliga integritetsintrång för enskild.

Nämnden har ställt frågor till åklagaren om förutsättningarna för tvångsmedelsanvändningen. Efter erhållna svar kan nämnden konstatera att det fanns laglig grund för ansökningarna om hemlig dataavläsning.

Nämnden har vidare ställt frågor om utformningen av föreslagna villkor. Åklagaren har uppgett att han i dag inte minns om frågan om villkor berördes under rättens sammanträden. Han minns inte heller vilka överväganden angående villkor eller andra begränsningar av åtgärderna för att värna om de enskildas integritet som gjordes i samband med respektive ansökan om hemlig dataavläsning.

Av lagen om hemlig dataavläsning följer att det är obligatoriskt att förena beslut om hemlig dataavläsning med villkor för att tillgodose intresset av att enskildas personliga integritet inte kränks i onödan. Utifrån den rättsliga regleringen är frågan om villkor ytterst rättens ansvar och inte åklagarens.³ Som nämnden tidigare har uttalat är det dock angeläget att åklagaren, som bäst känner ärendet, i samband med en ansökan om ett hemligt tvångsmedel noga överväger de närmare förutsättningarna för verkställighet, och i de fall det är lämpligt anger hur integritetsintrånget kan begränsas genom villkor. Detta gäller även vid användningen av hemlig dataavläsning.⁴

De föreslagna villkoren – att avläsning ska ske på ett sådant sätt att det innebär minsta möjliga integritetsintrång för enskild – har formulerats på ett allmänt sätt, utan någon tydlig instruktion till den verkställande myndigheten. Liksom tidigare konstaterar nämnden att sådana standardiserade villkor saknar

---

² Se prop. 2019/20:64 s. 156.

³ Utredningen om utvärdering av hemlig dataavläsning har föreslagit att det i tillstånd till hemlig dataavläsning ska anges vilka uppgifter som inte får granskas och övriga villkor för att tillgodose intresset av att enskildas personliga integritet inte kränks i onödan, om det inte framstår som obehövt. Enligt utredningens förslag ska åklagaren, i samband med en ansökan om hemlig dataavläsning, föreslå sådana villkor om de inte framstår som obehövt, se SOU 2023:78.

⁴ Se bl.a. nämndens uttalande den 20 juni 2023, "Användningen av villkor vid ansökan om hemlig dataavläsning" (dnr 80-2022).

betydelse ur ett integritetsperspektiv då de inte kan anses innebära något annat än det som redan följer av de vid all tvångsmedelsanvändning gällande principerna om ändamål, behov och proportionalitet.⁵ Nämnden ifrågasätter således de föreslagna villkoren och anser att det är nödvändigt att framtida villkor utformas på ett annat sätt.

4. Beslut

Med detta uttalande avslutas ärendet.

På Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens vägnar

Gunnel Lindberg

I avgörandet har deltagit: Gunnel Lindberg (ordförande), Eva Melander Tell, Anti Avsan, Charlotta Bjälkebring Carlsson, Anna Ekström, Matheus Enholm, Stephen Jerand, Jon Karlfeldt, Helene Odenjung och Per Schöldberg (enhälligt).

Föredragande: Olivia Lindberg

Expedition till:

Åklagarkammaren i Uddevalla

För kännedom till:

Åklagarmyndigheten, tillsynsavdelningen

---

⁵ Se nämndens uttalande den 20 juni 2023, "Användningen av villkor vid ansökan om hemlig dataavläsning" (dnr 80-2022).